

РЕШЕНИЕ

№ 43387

гр. София, 30.12.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 12 състав, в публично заседание на 29.09.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Наталия Ангелова

при участието на секретаря Цонка Вретенарова и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **6176** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Съдебното производство по делото е по реда на чл. 284 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС). Делото е образувано по искова молба от Б. И. П. с ЕГН [ЕГН], понастоящем с мярка за неотклонение „задържане под стража“ в Затвора С., чрез адв. И. от Софийска адвокатска колегия, срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерството на правосъдието, за присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 360 000 лв. за периода от м. Март 2023г. Датата на установяване на заболяването „глаукома“ на ищеца след преглед в Медицински институт на МВР, до датата на исковата молба – 13.06.2025г., като изключва периодите, през които са предоставяни лекарства за заболяването, неимуществените вреди се претендират от нарушение на чл. 3, ал.2 ЗИНЗС вр. Чл. 3 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи.

Основанията на иска са следните:

От декември 2022г. ищецът е задържан – в Затвора С., като подсъдим и без прекъсване с мярка за неотклонение „задържане под стража“ и като такъв имал правата по чл. 240 ЗИНЗС, включително и безплатно медицинско обслужване. В тази връзка се позовава на чл. 65, ал.1 от Наредба №2 /22.03.2010г. за условията и реда за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода, която разпоредба гарантирала осигуряването на необходимите лекарства на всички лишени от свобода.

Ищецът страдал от „глаукома”, за което посочва, че е тежко прогресиращо заболяване, което ако не се лекува, водело до постепенно ослепяване. Подчертава се, че лечението е до живот и се състояло от ежедневен прием на лекарства с непрекъснат контрол на очното налягане. Лекарствата не се предоставяли на ищеца – или напълно или не всички предписани лекарства. В исквата молба се цитира описанието на заболяването „глаукома” на сайта на Болница „Т.” на конкретен интернет адрес.

Излага и съображение, че при максимални препоръчителни стойности на вътреочното налягане, до 22 mm Hg, при ищеца стойностите са вече 65 mm Hg – трайно над нормите, прилага съдебно-медицинска експертиза от 26.02.2024г. – стр. 12-13 от същата, било категорично заключението на експерта, че такива стойности на вътреочното налягане за много кратък период могат да доведат до пълна загуба на зрението. Тази епикриза била приложена и в медицинското досие на ищеца, налично при ответника, в която връзка се позовава на задължението за водене на медицинско досие по чл.128, ал.1 ЗИНЗС и на качеството на здравно осигурено лице на ищеца по ал.2 на същата разпоредба.

В исквата молба се сочи, че липсата на лечение или непредоставяне на част от предписаните на ищеца медикаменти за продължителни периоди от време, бързо водело до повишено очно налягане, което предизвиква силно главоболие, лишавало ищеца от сън и превръщало живота му в истинско „изтезание” по време на задържането му. Също зрението на ищеца бързо се влошавало, за който извод сравнява изследванията на диоптъра на дясното око на ищеца – на 28.03.2023г. е с диоптър за очила +1,25, а на 15.03.2024г. диоптърът за очила е + 2,00, към същите дати стойностите за лявото око са съответно +1,00 и +1,75. Затова медицинската експертиза от 26.02.2024г. е със заключение, че е необходимо лечение в спешен порядък, но след първоначално проведения курс и изчерпване на закупените от ищеца медикаменти, лечението на ищеца било напълно изоставено от властите в затвора. Цитира отговорът на втори въпрос по заключението на експерта, на основание, че „лечението е постоянно и за цял живот”.

Поради горното, ищецът подал искане до Административен съд София-град за защита по реда на чл.276 ЗИНЗС, което е уважено с Разпореждане № 3356/31.01.2025г. по адм.д.450/2025г. , влязло в сила на 29.04.2025г., въз основа на което счита, че е налице непререшаем съдебен акт установил деликта със сила на присъдено нещо, затова в настоящия процес не можело да се оспорва от Ответника, че е налице нарушението по чл. 3 – липсата на адекватно лечение за глаукома. Позовава се за този си извод на пар.183 от Решението Н. и други срещу България на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) и извода по т. д), че за да бъде ефективно дадено превантивно средство за защита по отношение на условията на задържане, решенията му трябва да имат обвързваща сила и да подлежат на изпълнение. Позовава се и на мотивите за приемане на ЗИНЗС, основани на посочената част от решението по делото Н., които са в идентичен смисъл, а разпоредбите на част 6 от ЗИНЗС „Превантивно средство” са въведени с цел изпълнение на изискванията на цитираното решение на ЕСПЧ.

Привеждат се примери от съдебната практика на ВАС – по 257 АПк, която разпоредба счита за аналог на част 6 ЗИНЗС – и в двете производства ищите осъждат администрацията да преустанови незаконосъобразното бездействие със сила на присъдено нещо, конкретно за чл. 257 АПК привежда като пример Определение № 10034/01.07.2019г. по адм.д. 6873/2019г. на ВАС, Решение № 3764/23.03.2021г. по адм.д. 13707/2020г. на ВАС, като по аналогия извежда, че защитата по част 6 ЗИНЗС срещу неоснователни бездействия е исков процес и формира сила на

присъдено нещо за установеното бездействие. Изтъкнати са и доводи за абсолютния характер на материалните права по чл. 3 ЕКПЧ, които не подлежат на дерогация, идентични по чл. 3 ЗИНЗС, и заключение, че в производството по част 7 ЗИНЗС за обезщетяване на вредите от нарушението, се взема предвид акта, установил нарушението със сила на присъдено нещо и в този смисъл цитира практика на Административен съд София- град – Решение № 318/18.01.2021г. по адм.д. 10586/2020г. в производство по чл. 285 ЗИНЗС. Затова въпросът дали спрямо ищеца е извършено нарушение по чл. 3 ЗИНЗС за периода до 31.01.2025г., не можело да се преразглежда, на същата дата АССГ постановил да се осигури на ищеца лечение за глаукома – с предписани лекарства, поименно цитирани.

След датата на разпореждането на АССГ по адм.д.450/2025г. – 31.01.2025г. и до датата на предявяване на иска, лекарствата се предоставяли само частично или с периоди на прекъсвания, затова ищецът подал жалба до ЕСПЧ, който с Решение от 30.05.2025г. указал на българското правителство да осигури на ищеца необходимите лекарства (капки) за лечение от глаукома до края на пребиваването на ищеца в местата за задържане, прилага и решението на ЕСПЧ.

Адвокат И. излага твърдение в исковата молба, че на 03.06.2025г. посетил ищеца в Затвора С., за да се увери дали привременната мярка се изпълнява, но не била изпълнявана- ищецът не получавал лекарствата, изброени в Разпореждане № 3356/31.01.2025г. по адм.д. 450/2025г. Впоследствие започнало предоставяне на лекарства за някои или за част от предписаните за лечението на заболяването на ищеца „глаукома”. Изтъква и довод, че привременните мерки, приети от ЕСПЧ се вземат само при изключителни случаи – правило 39 от Правилата за дейността на ЕСПЧ – приложимост на мярката при непосредствен риск и непоправима вреда на право по Конвенцията, която поради естеството си не би подлежала на поправка, възстановяване или адекватно обезщетение.

Ищецът предявява настоящият иск за липсата на своевременно и адекватно лечение на ищеца за глаукома, понеже това е форма на жестоко и нечовешко отнасяне по смисъла на чл. 3 ЕКПЧ, чийто национален аналог е чл. 3 ЗИНЗС. Счита, че продължителността и интензивността на физическите и душевните страдания на ищеца ескалирали в изтезание по смисъла на тези разпоредби, тъй като не било приемливо да се чака заболяванията да достигнат до критична фаза за да се предприеме лечение. В този смисъл се позовава отново на решението Н. на ЕСПЧ, на констатациите в доклада на Комитета за предотвратяване на изтезанията от 2022 – т. 59 , публикуван на официалния сайт на Съвета на Европа, към който препраща, цитира препоръката към българските власти значително да подобрят предоставянето на безплатни лекарства и материалните условия и оборудване на здравните звена на посетените места.

В допълнително становище от 17.09.2025г. посочва в отговор на исковата молба правни аргументи в отговор на възраженията:

Оспорва тезата, че ищецът следвало да докаже причинно-следствената връзка при иск за неимуществени вреди, с довод, че при нарушение на чл.3 ЗИНЗС като обективен факт, неимуществените вреди се считали за настъпили по силата на закона в резултат от нарушението, причината. Счита, че ищецът не е необходимо да доказва нито вредите, последиците, нито връзката между причината и последиците, причинно-следствената връзка била обхваната от тази презумпция, в тази връзка се позовава на пар. 135 и 190 от пилотното решение на ЕСПЧ Н. и други срещу България, идеята на измененията на ЗИНЗС след посоченото решение била делото

да се реши според стандартите, изведени в практиката на ЕСПЧ. В този смисъл посочва и практика на ВАС – Решение № 475/13.01.2020г. по адм.д. 3502/2019г. на ВАС, а именно: „Доказването на настъпването на неимуществени вреди, за които нормата на чл.284, ал. 5 ЗИНЗС е въвела оборима презумпция, не подлежи на главно доказване от ищеца, а на оборване от ответника по пътя на обратното доказване, което също следва да бъде пълно. Тази оборима презумпция се простира и върху третия елемент от фактическия състав на деликтната отговорност – причинна връзка между нарушението на чл. 3 ЗИНЗС и настъпилите вредоносен резултат.“

Излага аргументи, че съдът не следвало да допуска друго противоречиво тълкуване. Оспорва твърдението в отговора на исковата молба, че ищецът следвало да докаже размера на неимуществените вреди, точен еквивалент на неимуществените вреди. Изтъква довод, че обезщетението за неимуществени вреди не е компенсация по стойност, а компенсация по справедливост, затова точен паричен еквивалент нямало. Позовава се на чл.162 ГПК за правото на преценка на съда за установяване на размера на иска. Следвало, че ищецът никога не бил длъжен да доказва размера на претенцията, а само нейната основателност, затова много жалбоподатели пред ЕСПЧ предоставяли на неговата преценка размера на обезщетението. Защищава и тезата за надлежна пасивна процесуална легитимация на ГДИН по процесния иск – тезата в отговора на исковата молба, че ГДИН не следвало да носи отговорност за липсата на медицинско обслужване, позовава се на чл.3, ал.2 ЗИНЗС – „медицинско обслужване“ и на чл. 7 от Правилник за прилагане на ЗИНЗС относно т. 5 от разпоредбата за правомощията на ГДИН, както и на чл. 2, ал.2, т.1 от Правилника за устройството и дейността на лечебните заведения към Министерството на правосъдието (ПУДЛЗМП), според която разпоредба: дейността на лечебните заведения се координира и контролира от министъра на правосъдието чрез ГДИН. Също се позовава на чл. 4 от ПУДЛЗМП, с акцент, че снабдяването с лекарства на тези лечебни заведения се организира от ГДИН и от началника на съответния затвор или поправителен дом, относно финансирането – на чл. 5 от този правилник - финансирането на лечебните заведения се осъществява от ГДИН като разпоредител на бюджетни кредити към министъра на правосъдието. По силата на цитираната уредба, отговорността за липса на медицинско обслужване е на ГДИН, лечебните заведения и центрове нямали собствен бюджет, от чл. 5 от ПУДЛЗМП – относно финансирането на лечебните заведения счита, че съгласно чл.27 ГП, ГДИН е надлежен ответник. Позовава се и на разликата между отговорността по чл. 1 ЗОДОВ и чл. 284 ЗИНЗС, на пар. 181, 187 и 199 от решението на ЕСПЧ по делото Н. и други срещу България, на мотивите на законопроекта за изменението на ЗИНЗС – от 03.1.2016г. , на искане от заседание на Комитета на министрите на Съвета на Европа от 14-16 септември 2021г. към България за мерки по изпълнението на решението Н. на ЕСПЧ- да се осигури адекватна медицинска помощ.

По възражението на ответника в отговора на исковата молба, че нямало данни за настъпило внезапно заболяване, нямало и нарушение на чл. 3 ЗИНЗС, като се позовава на решението по делото „V. S. v. R.“ жалба № 57541/09, Решение от 24.01.2012г. – пар. 76, относно приетото, че при оплаквания за непредоставяне на медицинска помощ при задържане, не е от съществено значение същата да води до медицинска спешност или по друг начин да причини тежка или продължителна болка, за да се установи, че задържаното лице е подложено на отнасяне, несъвместимо с гаранциите по чл. 3 от Конвенцията. Също излага тезата, че нарушението на чл.3 ЕКПЧ не е обусловено от увреждане на здравето: пар. 56 от Решение от 02.12.2008г. по дело T. v. A., жалба № 41698/04 - доказателствата за вреди, причинени на здравето на задържания от

условията на неговото задържане, могат да бъдат релевантен фактор, който трябва да се вземе предвид, наличието на такива последици в никакъв случай не е предпоставка за установяване на нарушение на чл. 3. Изтъква се, че не е приемливо да се чака заболяванията да достигнат критична фаза, за да се започне лечение, влошаването на зрението на ищеца счита за неоспорим факт – документите, цитирани на стр. 4 от исквата молба.

Счита, че нарушението на чл. 3 ЗИНЗС не можело да се оспори по настоящето дело, тъй като е установено с влязъл в сила съдебен акт - разпореждането на съда по чл.276 ЗИНЗС. Що се касае до депозирания отговор на директора на МЦ в затвора изтъква, че ЕСПЧ винаги категорично отказва да кредитира по съдебен спор за здравословното състояние на л.св. становища и удостоверения на медицинските власти на затворите, изготвени в полза на пенетенциарната администрация – пар. 35 от Решение от 01 март 2016г. по делото L. v. R., жалба № 66252/14: - дадени указания на руското правителство от ЕСПЧ, че съгласно чл.39 от Правилника на Съда, в интерес на страните и правилното провеждане на производството пред Съда, че жалбоподателя трябва незабавно да бъде изследван от медицински експерти, независими от наказателната система, в пар. 36 от решението се подчертава целта – да получи независима експертна оценка на здравето на жалбоподателя. Счита, че представеното становище на д-р М. Т., който и не бил офталмолог, респективно на директора на МЦ при затвора, респективно на директора на СБАЛЛС, като защитна теза по делото, а не обективни източници на данни. ЕСПЧ не признавала лечение и диагностика от лекари -неспециалисти за адекватна медицинска грижа – дело S. – V. v. G., жалба № 58240/08, Решение от 19 юли 2018г., пар. 74 – установеното, че болницата и няколко лекари, участващи в лечението са работили без необходимите лицензии, нито квалификация, в нарушение на вътрешното законодателство; пар. 75 – „участието в лечението на пациента на лекари, които не притежават съответните медицински лицензи, подсилва заключението, че не са му предложени адекватни медицински грижи, в нарушение на вътрешното законодателство; пар. 76 – признание за нередностите от страна на Правителството и пар. 77 – относно изводът на ЕСПЧ, че въз основа на фактите по случая, е налице нарушение на материалното позитивно задължение на държавата по чл. 2 от Конвенцията да осигури ефективно функционираща регулаторна рамка, която да гарантира спазването на приложимите разпоредби, насочени към защита на живота на пациентите. Петитумът на исквата претенция е следният- в резултат на описаните нарушения, ищецът търпял неимуществени вреди, които оценява на 360 000лв. поради: 1. Физически страдания – силно главоболие поради повишено очно налягане, липса на сън поради това главоболие; 2. Физически увреждания – прогресивно влошаване на зрението; 3. Психически страдания – негативни изживявания от нечовешко отнасяне – бил е подложен на реална опасност от ослепяване, която поражда

чувства на унижение, уязвимост, безпомощност и малоценност, силен страх за здравето, подтиснатост и непрестанна мъка. Претендира обезщетението ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба в съда – 13.06.2025г. до окончателното плащане на обезщетението. Претендираното обезщетение за посочените вреди е в размер на 360 000 лв. за периода от 28.03.2023г. до 13.06.2025г., ведно със законната лихва по чл. 86, ал.1 ЗЗД върху присъденото обезщетение, дължима от датата на подаване на исковата молба до окончателното заплащане на присъденото обезщетение. Исковият период е от 28 март 2023г. (на която д-р Д. Д., офталмолог, е констатирала, че ищецът страда то глаукома и му предписва допълнителна терапия) и край на исковия период – 13 юни 2025г. – датата на исковата молба, без 06.06.2025г., на която дата на ищеца били предадени част от изписаните му лекарства за глаукома. Според ищеца при продължителната липса на цялостна терапия и контрол на заболяването на ищеца – повече от 2 години без никакви прекъсвания, ескалирало в нарушение на чл. 3 ЕКПЧ, чл. 3 ЗИНЗС. Претендира се и присъждане на разноски, като съгласно изрична молба за това – на л. 150 от делото, представена със становището по отговора на исковата молба, подписана от адвокатата и ищеца, последният е съгласен да бъде представяван безплатно от адв. И., като съобразно цената на иска, се претендира адвокатско възнаграждение в размер на 19 050 лв. – по чл. 7, ал.2, т. 5 от Наредба № 1 за възнагражденията за адвокатска работа, а в случай, че искът е уважен частично, претендира адвокатско възнаграждение, изчислено като размер по реда на същата наредба, но не по-малко от 1000 лв., предвид сложността на иска., относимата правна уредба и отделеното време за подготовка и защита.

В допълнителни писмени бележки адв. И. се позовава на съдебна практика относно размера на обезщетението – ЕСПЧ и Съда на ЕС изисквали обезщетяване на сравнима база – пар. 288 от решението по делото Н. на ЕСПЧ, пар. 64 от делото А. и А. срещу България, жалба № 65540/16, Решение от 27.06.2017г. – съответно относно приетото, че размерът на компенсацията, който може да бъде получена по отношение на неимуществени вреди, не трябва да бъде неразумен в сравнение с присъжданията за справедливо обезщетение, определени от този Съд по сумата на чл. 41 от Конвенцията в подобни случаи; нивото на обезщетение, присъдено на национално равнище, което не трябва да бъде неразумно в сравнение със справедливото обезщетение, присъждано от настоящия Съд по чл. 41 от Конвенцията в подобни дела, е важен фактор за оценяване на средството на защита, и на Съда на ЕС – Решение от 25 ноември 2010г., дело Fuv, C-429/09 – пар. 95-запитващата юрисдикция да гарантира, че възприетият начин на обезщетяване е в съответствие с принципа на равностойност, като взема предвид обезщетенията, предоставяни от националните юрисдикции, предоставяни във връзка с подобни иски или способности за защита по вътрешното право. За конкретния размер на

обезщетението адв. И. се позова на Решение от 12.07.2007г. на ЕСПЧ, постановено по дело К. Т. v. С., жалба 20877/04, - в размер на 15 000 евро, за постоянна мъка и страх на затворничка, която не се лекувала от вирусен хепатит „С“ – пар. 22, 52, 64 и 75: установено е бездействие – неизпращане на други медицински прегледи след положителен тест за заболяването, което изисквало редовни изследвания и прегледи; хроничният хепатит бил заболяване, което атакувало главно черния дроб, и можело да доведе до цироза на черния дроб, рак на черния дроб и смърт; не била предоставена подходяща диагностика и е останала без релевантна информация за болестта, държана била в неизвестност и контрол, което явно причинило непрестанни мъка и страх; прието е за неотнормимо твърдението на правителството, че затворничката се е виждала със затворническия лекар повече от 50 пъти, тъй като тези посещения не ѝ предоставяли медицински грижи и помощ, необходими за конкретното здравословно състояние. При обстоятелствата по делото е формиран извод за нарушение на чл. 3 ЕКПЧ, и на справедлива основа ЕСПЧ присъжда на жалбоподателката 15 000 евро. Претендира се, че идентично и в казуса по настоящото дело ищецът преживял „непрестанни мъка и страх“ поради липсата на лечение от глаукома, която водела до ослепяване. На основание инфлацията по данни от Н. – конкретно калкулатор за инфлацията на потребителските цени, след постановяване на цитираното решение на ЕСПЧ - месец май 2025г. спрямо юли 2007г. -191,8%, изчислява обезщетение в размер на 28 770 евро или 56 269 лв.

Позова се и на национална съдебна практика за присъдени обезщетения за неимуществени вреди за повдигнати незаконни обвинения, за присъдени вреди в размер на 50 000 лв.; 130 000 и 150 000лв. (решенията по: гр.д. 742/2012г. на Апелативен съд П., по въз. гр.д. 173/2018г. на Апелативен съд С.; по гр.д. 820/2012г. на ВКС) като счита, че градираните по значение нарушения на човешките права, претендираните по процесното дело, касаела защита на по-значими права. и продължителност на наказателните производства. Счита, че е налице системен проблем при присъждане на обезщетения в занижени размери на обезщетения от националните съдилища - решения на ЕСПЧ от 04.06.2020г. Й. и Д. срещу България, Ч. и К. срещу България и М. И. и др. срещу България, с които този съд е увеличил присъдените на национално равнище обезщетения, а с получаването на такива обезщетения, ищите не губели правата си на жертви на нарушения на Конвенцията, изтъква и значението на съдебната практика на ЕСПЧ, както е разтълкуван чл. 5, ал. 4 от конституцията на Република България съгласно Решение 29/11.11.1998г. по к.д. 28/1998г.

В съдебно заседание исковата претенция е поддържана от адв. И., като в ход по същество се претендира и нейната основателност – по изложените в същата и в допълнителните писмени изявления основания.

Както се посочи, ищецът мотивира исковата си молба и с подадена жалба на 13.05.2025г. до ЕСПЧ, който съд на 30.05.2025г. постановил „привременна мярка“ по чл. 39 от Правилата за дейността на ЕСПЧ, като указал на Правителството на Република България да осигури лекарства на молителя за глаукома за целия период на задържане на ищеца, прилага и решението, делото не ищеца ще се гледа приоритетно - П. срещу България, жалба № 14359/2025г.

ОТВЕТНИКЪТ – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН), в писмен отговор на исковата молба и в съдебно заседание чрез юрк. В., оспори изцяло исковата претенция. В писмения отговор се изтъква правни съображения - общо за правната теория относно вредата, за произтичащото от чл. 41 от ЕКПЧ -, като счита, че справедливото обезщетение по разпоредбата означавало да се определи точен паричен еквивалент на негативните преживявания и психическото им отражение върху увреденото лице и никога не следвало да бъде средство за неправомерно обогатяване и механизъм за получаване на наследващи се парични облаги. В конкретния случай ищецът необосновано претендирал присъждане на неимуществени вреди. Позовава се на разпоредби, касаещи уредбата на медицинското обслужване в затворите в Република България – чл. 128 и чл.129, чл. 133 и чл.134 ЗИНЗС, Наредба № 2/2010 за условията и реда за медицинско обслужване в местата за лишаване от свобода, издадена от министъра на здравеопазването и министъра на правосъдието, които цитира. Изпращането на лишените от свобода в лечебни заведения извън местата за лишаване от свобода, се извършвало от началника на затвора по предложение на директора на медицинския център, при спешни случаи – с устно нареждане на началника на затвора, когато в лечебните заведения към местата за лишаване от свобода няма условия за провеждане на необходимото лечение при инфекциозни заболявания и при необходимост от специализирани изследвания – чл. 135, ал.1 ЗИНЗС. От анализа на нормативната уредба следвал извода, че нормативно установеното задължение на администрацията в местата за лишаване от свобода е създаването на условия за опазване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода при изпълнение на наложеното им наказание - чл. 128, ал.1 вр. чл.2, т. 3 ЗИНЗС. Съдържанието на административното задължение от една страна изисквало предприемане на активни действия по превенция на евентуалните заболявания, а от друга с изисквания за осигуряване на своевременно диагностициране и лечение при възникване на признаци на заболявания . Осигуряването на доброто здравословно състояние на лишените от свобода съставлявало израз на принципа за хуманност при изпълнение на наказанието. Конкретните оспорвания се свеждат до следното: в исковата молба не били изложени обстоятелства за неосъществена административна дейност, довела до соченото въздействие върху психическото състояние на ищеца и чувството на унижение, безпомощност, малоценност и

чувство на притеснение. Не всяко неизпълнение на задължение на затворническата администрация водело до отговорност по чл. 284 ЗИНЗС. Няма данни и липсвали твърдения на ищеца за внезапно заболяване, което да налага конкретна, респективно периодична профилактика, неосъществяването на която да е довело до влошаване на здравословното му състояние. Няма данни през исковия период ищецът да е потърсил медицинска помощ и такава да не е подсигурена или да му е отказана. През процесния период два пъти бил приет и лекуван в ССБАЛС – вътрешно отделение, правени са му съответни изследвания. Предвид изложеното, то според ответника не се установявало жестоко, нечовешко или унижително отношение към ищеца по чл. 3, ал.1 и ал.2 ЗИНЗС, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, уронващи човешкото достойнство, пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Липсата на нарушение по чл. 3 ЗИНЗС от страна на длъжностни лица на ГДИН, изключвала презумпцията за настъпили вреди по същия закон – чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС.

Ответникът в отговора на исковата молба претендира присъждането на юрисконсултско възнаграждение.

В писмени бележки юрк. В. по същество повтаря изложеното до тук в отговора на исковата молба, допълнително посочва изявление на ищеца пред медицински лица, че глаукомата му е от 2018г., провеждал собствена терапия за лечението, която му се осигурявала от близките, ежесечно посещавал медицинския център за изписване на медикаменти, които получавал на свиждане от близките му. Позовава се на медицински прегледи от 15.05. до 02.10.2023г., до 31.08.2023г. ищецът редовно посещавал спортната зала, което навеждало на извода, че е бил в добро здравословно състояние. Прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение. Като съдебна практика представя Решение № 13630/17.04.2025г. по адм.д. 3066/2024г. на АССГ, с което е постановено отхвърляне на исковата претенция за заплащане на обезщетение в размер на 5 727 лв. ведно със законната лихва за периода 25.03.2019г. до 25.03.2024 г. за неимуществени вреди, в резултат на непроведени медицински прегледи, реимунизация и флуорографско изследване при престоя му в местата за лишаване от свобода. Следва да се посочи, че мотивите на съдебното решение съставляват и доводи в писмения отговор и писмената защита на ответника.

По претенцията на ответника за присъждане на юрисконсултско възнаграждение, адв. И. възрази, че имало стабилна съдебна практика, според която не се дължи в производството по част 6 ЗИНЗС.

ПРОКУРОРЪТ - К. при СГП, представи заключение пред съда за основателност

на исковата претенция но относно нейният размер, следва да се прецени по справедливост.

По делото е приложено за послужване адм.д. 450/2025г. на АССГ, по което е постановено Разпореждане № 3356/31.01.2025г. и относими доказателства – амбулаторен лист от 20.03.2025г. за извършен преглед на ищеца и заключение, представляващи обозначение на страници 18 и 19 от доказателствата, приложени към отговора на исковата молба калкулатор на инфлацията, представен от ищеца, както и другите представени доказателства от страните, които ще бъдат ценени по делото съобразно принципа за силата на присъдено нещо на влязлото в сила Разпореждане № 3356/31.01.2025г. на АССГ и установеното с него безспорно между страните по отношение на заболяването глаукома на ищеца.

Административен съд София-град, Първо отделение, 12-ти състав, като обсъди доказателствата по делото, взе предвид доводите и възраженията на страните, от фактическа и правна страна приема за установено следното:

Претендираното нарушение на забраната по чл.3, ал.2 ЗИНЗС – относно медицинското обслужване, спрямо ищеца е установено на първо място с влязлото в сила Разпореждане № 3356/31.01.2025г., като нарушението е продължило и след акта на съда, предвид данните от амбулаторен лист за преглед на ищеца от 20.03.2025г. и решението на ЕСПЧ от 30.05.2025г. за привременни мерки конкретно за заболяването на ищеца от глаукома. Видно от мотивите на разпореждането, делото по което е постановено - адм.д.450/2025г. на АССГ, съдът е приел изрично допуснато нарушение на забраната по чл.3 ЗИНЗС, в хипотезата на лишаване от медицинско обслужване, на основание, продължаващо във времето бездействие - към датата на устните състезания, като делото е образувано на основание, че по подадените молби на ищеца от дати 05.11.2024г. и 13.11.2024г. и издадената последна рецепта от 09.09.2024г., предписаната терапия и лекарства не се изпълнява. Също така ищецът е твърдял, че след първоначално проведен курс и изчерпване на закупени от ищеца медикаменти, към момента на сезиране на съда не ес провеждало никакво лечение, като предписаните медикаменти не се осигуряват.

Така съгласно мотивите на разпореждането, постановено в производство по чл. 276 ЗИНЗС, следва да се приеме за безспорно установено между страните, че ищецът е диагностициран с първична глаукома с отворен ъгъл още през 2018 г., потвърдена при преглед от очен лекар от 25.01.2024г., наред с други заболявания. Съдът се е позовал на експертно заключение, според което глаукомата е водещото заболяване по тежест, за която е необходимо в спешен порядък консултиране със

специалист по очни болести за установяване на на сегашното състояние и прецизиране на терапията при необходимост за хоспитализация и лечение в болница. Касае се за съдебно-медицинска епикриза по нохд 50/2024г. по описа на Софийски окръжен съд, приложена и към исковата молба по настоящото дело. В мотивите на разпореждането също е обсъдено и ценено като доказателство амбулаторен лист ца извършен преглед на ищеца на 15.03.2024г. от д-р Р. К., в който било посочено, че ищецът бил с установена глаукома, от дълго време не поставял капки, от два месеца била възстановена терапията, извършени били изследвания, изписани били очила и капки. На 24.10.2024г. на ищеца бил извършен нов преглед в спешен офталмологичен кабинет при УМБАЛ Царица Й. – И., при който било посочено, че пациентът самоволно не поставя капките, които са му предписани, препоръчано е поддържане на терапията. На 05.11.2024г. ищецът П. подал до началника на затвора молба с искане предписаните лекарства да бъдат закупени от служители на затвора с пари от личната му сметка, тъй като същият нямал близки, които да му донесат лекарствата. В писмо то 21.11.2024г. на директора на МЦ при затвора се сочело, че медикаментите за глаукома - капки за очи, били осигурявани на ищеца от негови близки, като след изписването му от болницата при Затвора С. и разпределението му в групата на подсъдимите, са му осигурявани единствено аспиринов протект и невропан – лек успокоителен медикамент на билкова основа. Докладната записка на Т. – предписаните лекарства на ищеца да бъдат закупени с пари от личната сметка на ищеца от служители на затвора, била резолирана положително, но тази докладна записка не е представена по делото.

В мотивите на разпореждането са обсъдени изискванията по чл. 128 и сл. ЗИНЗС, на 149, ал.1 ЗИНЗС и чл. 65 от Наредба № 2 от 22.03.2010г. за условията и реда за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода, на лишените от свобода се осигуряват необходимите лекарства, тяхното получаване се удостоверява чрез подпис на лишения от свобода в амбулаторната книга; лишените от свобода могат да получават лекарства от вън само със знанието и под контрола на лекаря от лечебното заведение в местата за лишаване от свобода, тези лекарства се съхранявали от лечебното заведение и се предоставяли за ползване по реда на тази наредба. От съдържанието на посочените разпоредби съдът е формирал извод, че грижата за опазване на живота и здравето на лицата в местата за лишаване от свобода е възложена на затворническата администрация, задължението на административните органи включва както осигуряване на достъп до медицинска помощ, прегледи консултации, така и изпълнение на данните медицински предписания, в това число чрез осигуряване на необходимите медикаменти. С оглед на предвиденото по чл. 65 от Наредбата за условията и реда за медицинско обслужване в местата за лишаване от свобода, затворническата администрация е задължена да осигури предписаните медикаменти. В случая не било спорно, че на

ищеца е поставена диагноза глаукома, както и, че същата представлявала прогресиращо заболяване, което се нуждае от непрекъснато лечение, не се оспорвало от ответника, че на ищеца е назначена медикаментозна терапия за лечение на глаукомата. В заключение: „Практически ответникът не отрича, че не е осигурил и не е предоставил предписаните лекарства за терапията на ищеца, а няма данни да е предприел действия в отговор на исканията на ищеца за закупуване на лекарствата с лични средства, с оглед на разпоредбата на чл. 65, ал.2 от последната Наредба, в тежест на ответника е да докаже изпълнение на задължението си, за което достатъчно би била амбулаторната книга, каквато не била представена нито други доказателства. В случая е прието като краен извод, че ответникът не е осигурил предписаните лекарства на ищеца, налице е незаконосъобразно бездействие, водещо до нарушение на забраната по чл.3, ал.2 вр. ал.1 ЗИНЗС.“ По тези съображения, с обсъждането разпореждане съдът е постановил диспозитив, с който е задължил началника на Затвора С. в седмодневен срок да осигури на Б. И. П. предписаните медикаменти за лечение на глаукома.

След постановяване на посоченото разпореждане, ищецът е диагностициран на дата 20.03.2025г. от д-р Р. К. с основна диагноза „хиперметропия“ и придружаващи заболявания и усложнения“ „първична глаукома с отворен ъгъл“ и „пресбиопия“, а в частта резултати заключения, препоръки на специалистите от приемащото здравно заведение е посочено следното:“ са изписани медикаментите D. и L. – с предписание за поставянето им в двете очи, „краева екскавация на ДЗН (диск на зрителния нерв); съдържа се и следният текст: „Необходима е медикаментозна терапия с капки без прекъсване. У. на ДЗН на двете очи е в много напреднал стадий. Оперативно лечение се препоръчва, когато капките са без ефект. В момента такъв ефект е налице. Глаукомната хирургия е свързана с редица усложнения“.

Предписаните медикаменти от д-р К. лекарства капки за очи, са закупени със средства на затвора и предоставени на ищеца на 06.06.2025г., което се и признава от ищеца – л. 165 от делото, на съставеното писмено изявление се съдържа подпис на ищеца и името му, с изявление „получих“. На дата 05.06.2025г. ищецът е бил на преглед при офталмолог – д-р Б., която е посочила основната му диагноза глаукома и изследвания, но без данни за предписани медикаменти и препоръки.

Както се посочи по-горе, в рамките на съдебното производство по чл.276 ЗИНЗС, от страна на затворническата администрация не е представен амбулаторен журнал, който да удостовери осигуряването на лекарствата и получаването им от

съответното лице. По делото е представен такъв журнал, но започнат на дата 01.07.2025г., т.е. извън исковия период, предвид на което е неотнормим като доказателство.

Въпреки изложеното, ищецът е бил хоспитализиран през исковия период именно по повод на глаукомата: Ищецът е задържан през декември 2022г., като още при първоначалния преглед ищецът е съобщил, че има глаукома на двете очи, в справката е посочено, че провежда лечението със собствена терапия, която му се осигурявала от близките - л. 148, също е посочено, че посещавал ежесечно медицинския център за получаване на медикаментите, които получавал на свидания с близките си.

Видно от представеното на л. 140 от делото изявление на д-р Д. офталмолог от 28.03.2023г., посочва изписаните медикаменти, с които ищецът се лекува, предписана е допълнителна подсилваща терапия за зрителните нерви за три месеца – L. Duo и N.. За периода след установеното от д-р Д., в това число посочените медикаменти, с които с ищецът се е лекувал, няма данни от страна на затворническата администрация да са му предоставяни медикаменти. Предмет на разпореждането на АССГ по дело 450/2022г. не е съставлявало изследване на въпроса дали и какви медицински грижи са полагани за ищеца от страна на ГДИН, а конкретното бездействие към момента на предявяване на искането – непредоставяне на предписани лекарства. Предвид предмета на делото, в разпореждането са обсъдени данни за предписаните лекарства и констатация, че такива не са предоставяни от страна на ГДИН.

Посоченото задължение на ГДИН – за предоставяне на лекарства на ищеца за самостоятелно провеждане на лечение, доказано с подписа на ищеца, следва да се счита за изпълнено при провеждане на болнично лечение. В разпореждането на АССГ не е обсъдена Епикриза от Хирургично отделение на СБАЛЛС – С., според която ищецът е постъпил в лечебното заведение на дата 17.10.2023г. и изписан на дата 08.08.2024г., като причината е по повод провеждане на съдебно-медицинска експертиза от офталмолог и травматолог, посоченото е проведеното лечение. Според епикризата е проведено консервативно лечение, извеждан е многократно на офталмолог, диагнозата е потвърдена, изписаното лечение е провеждано. В епикризата са посочени изследвания и за други заболявания, а в частта за минали/придружаващи заболявания се съдържа отбелязване – глаукома – операция на дясно око, операция на ляво око.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна

страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода от 28.03.2023 г. до 13.06.2025г., през който ищецът е задържано в лице в териториални поделения на ГДИН (затворите в Б. дол и в С. – в качеството му на подсъдим по наказателно дело), е претърпял неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразно бездействие на администрацията на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", юридическо лице към Министерство на правосъдието, с териториални структури, включващи затворите - чл.12, ал.3 ЗИНЗС.

Искът е предявен срещу надлежен ответник по чл.205 АПК вр. с чл.285, ал.1 от ЗИНЗС – Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" – юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите и с отговорности по отношение на предоставянето на предписани медикаменти по отношение на задържаните лица.

Материалноправната уредба на твърдяното право се съдържа в чл.284, ал. 1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. Разпоредбата на чл.3 ЗИНЗС поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица.

Основателността на предявения иск предполага установяване на наличие на следните материалноправни предпоставки: 1) нарушение на забраната по чл.3 от ЗИНЗС, което изисква условията и обстоятелствата, при които ищецът е бил поставен през исковия период и на които основава исканията си до съда, да са в нарушение на забраната по чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението на чл.3 ЗИНЗС; 3) неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС. В чл.3, ал.1 ЗИНЗС се съдържа забрана осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според втората алинея за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или

пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Изброяването е неизчерпателно.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице, достатъчно е да бъде доказано условията, при които е бил поставен през исковия период. Обективният характер на отговорността означава още, че Държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени. Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от ищеца неимуществени вреди – определени в исковата молба като нечовешко и унижително отнасяне е, като последица от проявите форми на нарушения на чл.3 от ЗИНЗС вр. с чл.3 Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС): лишаване от медицинско обслужване. В чл.3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е прокламирано, че никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. По отношение на лицата, задържани като подсъдими и изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство на страната това основно право е регламентирано с нормата на чл.3, ал.1 от ЗИНЗС, предвиждаща, че тези лица не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко или нечовешко отношение. На посоченото право на лишените от свобода лица съответства насрещното административно задължение - при изпълнение на наказанието „лишаване от свобода“ и „задържане под стража“ да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им (чл.2, т.3 от ЗИНЗС). „Нечовешкото“ или „унижаващо“ отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода, според ЕСПЧ, могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Ищецът обосновава исковата си претенция с твърдения за лишаване от медицинско обслужване чрез непредоставяне на лекарства по предписание на медицински лица – лекари-офтальмолози за лечение на заболяването му глаукома, като твърди, че бездействието е продължило през целия исков период, през който се претендира, че

са търпени неимуществените вреди.

При преценката на доказателствата делото съдът приема за установено следното по отношение на допуснатото нарушение забраната по чл. 3, ал.2 вр. ал.1 ЗИНЗС и конкретно на задължението на ГДИН по чл.65, ал.2 от Наредба 2/2010г. :

Що се касае до възражението на ищеца, че не следва да бъдат ценени данните, изнесени от медицински лица, че ЕСПЧ отказва да кредитира „при съдебен спор за здравословното състояние“ на лишените от свобода становища и удостоверения, издадени от медицинските власти на затворите, като изисква жалбоподателя да бъде изследван от медицински експерти, независими от наказателната система - пар. 35 от решението на ЕСПЧ по делото A. L. v . R., то при съобразяване с предмета на делото съдът взе предвид следното:

1.В казуса по делото не става въпрос за спор по отношение здравословното състояние на ищеца, същият безусловно е диагностициран със заболяването глаукома, посоченото заболяване е диагностицирано от независими от наказателната система медицински специалисти – офталмолози, извън системата на ГДИН, предвид на което е спазено и изискването на ЕСПЧ за установяване на здравословното състояние на ищеца по отношение на заболяването му глаукома.

2.Що се касае до преценката на „становища“ и „удостоверения“ на медицинските власти в затворите – конкретно възражението за справката от д-р Т., и преценката им като заинтересовани, то по арг. от националната практика – заинтересоваността е изключена, когато се твърди неизгоден факт за същата страна факт, т.е признание на наведени от ищеца в случая факти и обстоятелства, основания на претенцията му за вреди. Така в справката д-р Т., обсъдена в мотивите на процесното разпореждане на АССГ, като посочва лекарствата, които са предоставяни на ищеца чрез медицинския център на затвора - за осигурени единствено аспиринов протект и невропан, съставлява признание, че предписаните медикаменти за глаукомата не са му осигурявани от ГДИН чрез медицинския център. Също така се съдържа и признание за полагани усилия от ищеца да си осигури предписаните му лекарства за глаукомата чрез лични средства, поради невъзможност да му бъдат доставяни от негови близки - твърдението на д-р Т. за отправено в същия смисъл предложение до началника на затвора, което не е изпълнено на практика от затворническата администрация. В процесното разпореждане по чл.276 ЗИНЗС също е установено, че на дати 05.11.2024г. и на 13.11.2024г. ищецът подал молби до началника на затвора с искане предписаните лекарства да бъдат закупени от служители на затвора с негови средства, тъй като

същият нямал близки, които да ги доставят. Посочените твърдения на д-р Т. са в полза на ищеца и неблагоприятни за ответника, съответстват на данни от самия ищец, т.е. не противоречат на доказателствата по делото от ищеца, поради което следва да бъдат ценени и взети предвид от съда като относими към процесния иск за вреди. Също предвид предприетите действия от д-р Т. – да бъдат осигурени лекарства на ищеца с негови средства, съставлява косвено признание, че лекарства за глаукома не са осигурени от страна на ГДИН в болницата при Затвора С., съответно лекарите при тази болница не са били в състояние да ги предоставят на ищеца.

3.Що се касае до твърдението в справката на д-р Т., че ищецът самоволно не поставял осигурените му медикаменти за да шантажира медицинските специалисти при затвора, по този въпрос, съдът следва да цени единствено данните от медицинските документи -констатациите лекари- офталмолози от медицински заведения, извън системата на ГДИН.

4.В Амбулаторен лист на л. 155 от делото от дата 24.10.2024г. за преглед на ищеца от д-р К., в частта анамнеза е посочено следното: „Пациентът, лишен от свобода, съпроводен от охрана и медицинско лице от медицински център на затвора. По данни на съпровождащите го лица – с установена глаукома, с назначено лечение А. кохир и Б. кохир в двете очи, които самоволно не поставя. Оплаква се от болки в главата.“ В частта Терапия на амбулаторния лист е посочено следното: „Без промяна в терапията. На пациента беше обяснена необходимостта от спазване на предписаното лечение.“. Посочените обстоятелства в амбулаторния лист, са заявени, съответно установени от д-р К. – лекар-офталмолог от лечебно заведение извън системата на ГДИН, поради което заинтересоваността им е изключена. Заявеното, че ищецът самоволно не поставял капки за очи, очевидно не е признание на ищеца, а от придружаващия го лекар, но е логично да е възприето за достоверно от д-р К., предвид, че не променя назначеното лечение и е обяснена необходимостта от спазването ѝ, липсва възражение на ищеца по твърдението на съпровождащия го лекар.

5.Видно от Амбулаторен лист от 20.03.2025г. от преглед при д-р К. –л. 156 от делото, в частта за анамнеза е посочено : “с установена глаукома, дълго време не е поставял капки“, липсват данни дали изявлението е на придружаващ или на ищеца, както и за причините – самоволно или поради неосигуряване на медикаментите. Следователно, дори от обективна страна да се приеме, че ищецът не е поставял капки – предписаната му терапия за заболяването на двете му очи глаукома, установено към 24.10.2025г., както и към 20.03.2025г., то тези факти биха имали значение за влошаване на здравословното му състояние по време на

изпълнение на мярката задържане срещу него, което по същество не е предмет на делото. Съдът изключва ищецът да не е запознат с последиците от неизпълнение на медицинските предписания за лечението на заболяването му глаукома. В психологически аспект подобно поведение е израз на протест, на несъгласие срещу случващото се и за да предизвика очевидно действия в своя защита. Обратното, тези обстоятелства не доказват сами по-себе си изпълнение на задължението на ГДИН по чл. 65, ал.2 от Наредба № 2/2010г. - да предостави на ищеца предписаните му лекарства за лечение на заболяването му глаукома на двете очи.

Предвид всичко изложено, следва да се приеме, че за периода от 17.10.2023г. до изписването му на дата 08.08.2024г. по време на пребиваването му в лечебното заведение към затвора С., ищецът е получавал дължимото лечение от страна на ГДИН и в този период не може да се приеме за доказано твърдението за непредставяне на дължимото медицинско обслужване. През този период ищецът е бил под наблюдението на медицински лица в болничното заведение, получавал е терапия и е извеждан за диагностициране от лекар-офтальмолог, предвид на което е получил в пълната медицински грижи – като диагностика, лекарства и лекарско наблюдение. През този период следователно, не е налице бездействие на ГДИН по чл.3, ал.2 ЗИНЗС, тъй като ищецът е получил в пълната медицински грижи, средствата са осигурени от ГДИН по бюджета на лечебното заведение, както се претендира от адв. И. в становището си по отговора на исковата молба – за начина, по който се финансират лечебните заведения в системата на министерството на правосъдието, обсъдено по-горе.

За периодите от 28.03.2023г. до 16.10.2023г., денят преди постъпването на ищеца в болница за лечение от глаукома, и считано от деня след изписването му от лечебното заведение на дата 09.08.2024г. до 05.06.2025г., ответникът не доказва да е изпълнил задължението си по чл. 65, ал.2 от Наредба №2/2010 година за условията и реда за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода, във връзка с чл. 3, ал.2 ЗИНЗС, поради следното:

- С разпореждане №93356/31.01.2025г. по адм.д.450/2025г. на АССГ изрично е установено от съда допуснато нарушение на забраната по чл.3 ЗИНЗС, в хипотезата на лишаване от медицинско обслужване, на основание, продължаващо във времето бездействие по подадените молби от ищеца от дати 05.11.2024г. и 13.11.2024г. и издадената последна рецепта от 09.09.2024г., с оплакването, че предписаната терапия и лекарства не се изпълнява, както и констатацията, че ответникът не е представил каквито и да са доказателства в изпълнение на задължението си по чл.65, ал.2, вр. ал.6 от наредба 2/2010г. по делото.

- Също се установява, че от началото на задържането на ищеца – декември 2022г. и диагностициране на заболяването му глаукома(всъщност потвърждаване на тази диагноза от преди задържането му) на дата 28.03.2023г., с изключение на периода, в който ищецът е бил хоспитализиран изрично поради заболяването му глаукома – от 17.10.2023г. до 08.08.2024г. и конкретно на дата 06.06.2025г., на ищеца от страна на ГДИН не са осигурявани предписани медикаменти за заболяването му „глаукома“.

Не може да се приеме твърдението на ищеца, че като е получил на дата 06.06.2025г. предписаните му лекарства за глаукома, от следващия ден до 13.06.2025г. неизпълнението на задължението е продължило, тъй като няма доказана необходимост да бъдат предоставяни лекарства ежедневно. Касае се за медикаменти - капки за очи, които видно от предписанията на лекарите-офтальмолози за периодичното им приложение, очевидно не касаят еднократна доза.

Съдът приема за доказано, че за посоченото бездействие срещу ищеца - за дължимото му медицинско обслужване и в конкретната му проявна форма – предоставяне на лекарства по лекарско предписание, е отговорна ГДИН на основанията, изложени от страна на ищеца за финансирането на лечебните заведения от системата на министерството на правосъдието чрез бюджета на ГДИН. Предвид, последиците от неприлагане на преписаната медикаментозна терапия – пълно ослепяване на двете очи, както и опасностите от усложнения при оперативно лечение, както и, че преписаните медикаменти дават ефект при прилагането им – обсъденото за препоръките на офталмолога пори прегледа на ищеца на 20.03.2025г., то следва да се приеме, че бездействието съставлява нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл.3 ЗИНЗС, осъществено е за не малък период от време – от 28.03.2023г. до 16.10.2023г. (6 месеца и 18 дни) и от 09.08.2024г. до 05.06.2025г. (09 месеца и 27 дни) ищецът не е получавал лекарства от ГДИН за заболяването му глаукома. Обстоятелството, че ищецът е осигурявал сам необходимите му лекарства за лечението на глаукома, не може да замести дължимото поведение от страна на ГДИН, предписано от чл. 65, ал.2 от Наредба 2/2010г. именно, както подчертава ответникът, като израз на принципа за хуманност към задържаните лица и лишените от свобода с присъда. Посоченото поведение на ищеца е само доказателство, че същият според възможностите си е полагал необходимата грижа за здравето си, което впрочем е и въпрос на емоционално състояние – да имаш сили да се бориш за здравето и живота си. Поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство. При наличие на нарушение на някоя от посочените в чл.3 от ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното (чл. 284, ал.5 от

ЗИНЗС). Нарушение на забраната по чл.3 ЗИНЗС действително има за пряка последица неимуществени вреди за засегнатото лице. Законодателят изрично приема, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода” уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност.

В случая установеното нарушение на забраната по чл.3 ЗИНЗС при обстоятелствата по делото, както се посочи по-горе, обуславя извод за „нечовешко” и „унизително” отношение спрямо ищеца, което превишава целите на изтърпяване на мярката задържане под стража, за което способства изключително и личното му положение. Както е обсъдено в мотивите на разпореждането по чл.276 ЗИНЗС, ищецът има и други заболявания - подкожни туморни формации, за което заболяване началникът на затвора е задължен да му осигури диагностика със същото разпореждане.

От изложеното до тук следва, че по делото се установява както допуснато нарушение на забраната по чл.3 ЗИНЗС в хипотезата на лишаване от медицинско обслужване, така и претърпените неимуществени вреди и причинната връзка между вредите и нарушението на забраната по тази разпоредба, на основание приложимост на презумпцията по чл.284, ал.5 ЗИНЗС, доколкото ответникът не доказва противното.

По размера на обезщетението за претендираното нарушение:

Размерът на дължимото обезщетение за претърпените неимуществени вреди по националното право следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането.

По този въпрос съдът съобрази и Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото "Н. и други срещу България", съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията за справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл. 41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в същото пилотно решение, а именно: фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга - времето, през което лишението от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и

унизително отношение по смисъла на чл. 3 от КПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди.

Ищецът действително е претърпял неимуществени вреди - описани в исковата молба, подробно обсъдени по-горе: главоболие, констатирано при едни от прегледите, съответно лишавашо ищеца от сън, като е съзнавал неблагоприятните последици от конкретното заболяване - ослепяване, и при невъзможността да си осигури самостоятелно предписаните лекарства, то действително е изпитал чувство на страх, унижение и безпомощност, потиснатост и като резултат „непрестанна мъка“, които негативни емоции следва да се приемат като естествени човешки реакции от отказа на ГДИН да предостави предписаните на ищеца лекарства. На следващо място, в казуса по делото се касае за непредоставяне на лекарства, в продължителни периоди от време. Очевидно здравословното състояние на ищеца по настоящото дело е било обезпокоително, обосновало и превантивното средство по чл. 39 от Правилата за работа на ЕСПЧ – решението от 30.05.2025г. на дежурен съдия при този съд да задължи българската държава да му осигури предписаните медикаменти за глаукома до края на периода на задържането му.

По отношение на интензитета на нарушението, на основание чл. 284, ал.2 ЗИНЗС съдът взема предвид при преценката си за кумулативното въздействие на всички относими обстоятелства – последиците за здравето, наличието на други заболявания, неопроверганото твърдение, че ищецът не разполагал с възможности да осигури медикаментите си чрез свои близки, които обстоятелства действително предполагат и по-висок интензитет на претърпените душевни страдания. Данните за здравословното състояние на ищеца (рисковете за зрението му – за пълната загуба, многократно е извеждан за преглед от офталмолог, както и влошаване на състоянието му, доказателство за което е хоспитализирането му около 10 месеца в болницата при Затвора С. именно заради глаукомата), както и продължителността на бездействието на ответника да осигури предписаните лекарства на ищеца за лечение на заболяването му глаукома, съставляват фактори, които преценени в съвкупност са повлияли в значителна степен върху интензитета на претърпените от процесното нарушение неимуществени вреди. Изложеното в съвкупност обуславя извод за по-висок интензитет на неимуществените вреди.

По размера на обезщетението и задължението на настоящия съд да съобрази размера на обезщетенията, присъждани от Съда по правата на човека, доколкото процесното нарушение на чл.3 ЗИНЗС съставлява и нарушение на забраната по чл.3 ЕКПЧ, съдът се запозна с наведените примери от страна на ищеца за размера

на присъжданото обезщетение, съдът намира, че нито един от изтъкнатите примери не е относим изцяло към данните по делото, тъй като се касае за различни и повече на брой нарушения, освен периодите на нарушение.

Съдът съобрази от данните по делото, че ищецът многократно е извеждан за диагностициране и проследяване на заболяването му глаукома от лекар офталмолог, бил е и хоспитализиран заради същото заболяване. Видно от съдебната практика на ЕСПЧ, с Решение от 08 януари 2009 г., по делото Ш. срещу България (Жалба № 37449/02) е присъдено обезщетение за допуснато нарушение на забраната по чл.3 ЕКПЧ на основание нарушение на задължението за медицинско обслужване на лишен от свобода и за период от 3 месеца, на основание следните мотиви в решението

"Медицинското лечение и хранителния режим на жалбоподателя 43. На първо място Съдът припомня, че по делото С. срещу Гърция, № 61828/00, § 39, 15 януари 2004 г., той е взел предвид три критерия, за да разгледа съвместимостта на едно обезпокоително здравно състояние с продължаване на задържането на жалбоподателя: а) здравното състояние на лицето, б) качеството на предоставените грижи и в) целесъобразността на задържането на лицето в затвора с оглед на здравното му състояние (вж. също така Х. срещу Русия, № 59696/00, § 92, ЕСПЧ 2006 г.). Съдът счита, че тези критерии са релевантни и в настоящия случай.

44. Съдът отбелязва, че жалбоподателят е имал много хронични здравни проблеми. Той е страдал от диабет, високо кръвно налягане, исхемична болест на сърцето и белодробна фиброза (параграф 14 по-горе). Въз основа на данните, с които разполага, Съдът обаче не счита, че посочените по-горе здравни проблеми, въпреки че са много и обезпокоителни, по принцип са били несъвместими със задържането на жалбоподателя в затвора. Съдът отбелязва, че затворническите органи в действителност са осигурили редовното следене на здравното състояние на жалбоподателя и възможността да го настанят в медицинския пункт на затвора (параграф 16 по-горе).

45. След това Съдът отбелязва, че твърденията на жалбоподателя, според които той не ползвал хранителен режим, подходящ за потребностите на диабетик, и е получавал лекарства с изтекъл срок на годност, са свързани с качеството на грижите, които са му били предоставяни. (...)

48. След като взе под внимание всички доказателства, с които разполага, и като прилага принципите на своята съдебна практика относно установяването на

фактите (вж. Ф. срещу Л., № 4672/02, § 54, 2 декември 2004 г.), Съдът счита за установено "извън всякакво разумно съмнение", че жалбоподателят не е могъл да спазва хранителен режим, съобразен с неговото заболяване, и че е получавал лекарства с изтекъл срок на годност по време на задържането му в затвора.

49. В светлината на тази констатация Съдът счита, че затворническата администрация не е взела необходимите мерки, за да осигури на жалбоподателя медицински грижи, съобразени с обезпокоителното му здравно състояние. В настоящия случай тези мерки предполагали, между другото, по-ефективен контрол на предписваните лекарства и възможността жалбоподателят да спазва специален хранителен режим. Освен това значението на този вид мерки за доброто функциониране на медицинските услуги в затвора е подчертано от КПИ в неговия трети общ доклад (вж. параграф 25 по-горе). Съдът счита, че тези пропуски на затворническата администрация са изложили на опасност здравето на жалбоподателя: хранителният режим е бил част от лечението на диабета на лицето и са му предписали лекарства с изтекъл срок на годност. Съдът счита, че това положение е недопустимо от гледна точка на член 3 от Конвенцията.

в) Заключение на Съда

50. В заключение, след като анализира положението на жалбоподателя като цяло, и най-вече с оглед на своята констатация, че лицето не е ползвало медицински грижи, съобразени със здравното му състояние (липса на подходящ хранителен режим и предписване на лекарства с изтекъл срок на годност), Съдът счита, че лицето е било подложено на отношение, противоречащо на член 3.

(...)

64. Жалбоподателят претендира за 2 200 евро за нанесени вреди, които е понесъл, без да уточнява дали исканата сума е за неимуществени или имуществени вреди.

66. Тъй като това искане може да бъде изтълкувано като включващо претенциите за понесени имуществени вреди, Съдът счита, че тези претенции не са подкрепени. От друга страна, той счита, че жалбоподателят е понесъл известни неимуществени вреди вследствие на неспазване на задължението да му се осигури адекватно медицинско лечение и подходящ хранителен режим. Като решава по справедливост, Съдът счита, че е уместно на жалбоподателя да се предостави цялата искана сума от 2 200 евро за неимуществени вреди.“

Следователно, с решението на ЕСПЧ е присъдено обезщетение за неимуществени вреди в размер на 2200 евро на две фактически основания - нарушение на хранителния режим и предоставяне на лекарства с изтекъл срок на годност, които

съвкупност обуславят нарушение на задължението за предоставяне на необходимото медицинско обслужване, като здравословното състояние на това лице е следено редовно и не е констатирана несъвместимост на лишаването от свобода със заболяванията му. В казуса по това дело нарушенията са извършвани ежедневно, като здравословното състояние на ищеца е било подлагано на риск също ежедневно.

На основание всичко изложено и в съответствие с нормата на чл. 52 ЗЗД, съдът като прецени обсъдените по-горе обстоятелства за личното положение на ищеца и по разгледаните критерии, за характера, степента, интензитета и продължителността от време, през който са понасяни редите, здравословното състояние на ищеца и отражението му върху интензитета на вредните последици, и като съобрази размера на присъденото обезщетение по делото Ш. и други срещу България, по справедливост съдът приема, че обезщетението за неимуществени вреди за частите от исковия период, в които съдът приема допуснато нарушение и неизпълнение на задължението за предоставяне на медицинско обслужване на ищеца, общо около 16 месеца, по справедливост, и предвид инфлацията – почти 200%, следва да се определи на 24 000 лева, приблизително равностойни на 1500 лева месечно. За останалата част, до пълния предявен размер на исковата претенция – 360 000 лв. и за останалата част в рамките на исковия период, съдът следва да постанови отхвърляне на исковата претенция по делото.

Следва да се вземат предвид български дела на ЕСПЧ относно размерите на относимото обезщетение за вреди, като са обосновани и със стандарта на живот в страната и предвид, че обезщетението за вреди не следва да води до неоснователно обогатяване. Неотносими са и примерите на адв. И. за присъжданите обезщетения от национални съдилища на основание продължителност на наказателното производство, предвид, че обезщетенията са присъждани за значително повече последици и продължителни периоди. Що са касае за вида на увреждането – глаукома и квалифицирането му като телесна повреда, то следва да се посочи, че обезщетение в размер на 30 000 лв. е присъдено на лице, получило в резултат на ПТП глаукома в най-тежка степен - пълна слепота (видно от мотивите на Решение № 293 /23.07.2013г. по н.д. 887/2010г. на Върховния касационен съд), каквото обстоятелство не е налице по делото. Обратното, в случая прилаганото лечение на ищеца дава резултат, видно от обсъденото за препоръките на лекаря –офталмолог от 20.03.2025г.

Искането за присъждане на законна лихва върху сумата на дължимото от ответника обезщетение на ищеца - 24 000 лв., следва да бъде уважено. Законната лихва върху главницата на обезщетението следва да се присъди, считано от датата на

предявяване на иска – 13.06.2025г., като акцесорно задължение.

На основание чл.286, ал.3 ЗИНЗС, съдът съразмерно на уважената част от иска следва да осъди ответника за разноски, които съгласно чл.38, 2 от Закона за адвокатурата, и не по-нисък от този по наредбата, приета на основание чл.36, ал.2 от същия закон, следва да бъдат присъдени на адвоката, осъществил процесуалното представителство по делото. Съдът като съобрази присъденото обезщетение, предмета на делото и извършеното от адвоката - отговор на всички възражения на ответника и становище по всички относими въпроси от процесуално и материално-правно естество, предвиденото по чл.8, ал.1, вр. чл. 7, ал.2 от Наредбата за възнаграждения за адвокатската работа, намира, че възнаграждение за адвоката в размер на 2 600 лв., съставлява един справедлив размер, и който не съставлява неоснователно обогатяване.

На основание всичко изложено, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция изпълнение на наказанията при Министерство на правосъдието на Република България със седалище в [населено място], да заплати на ищеца Б. И. П. с ЕГН [ЕГН], понастоящем с мярка за неотклонение „задържане под стража” в Затвора С., сумата от 24 000 (двадесет и четири хиляди) лева на основание чл.284, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, за претърпени неимуществени вреди за периода от 28.03.2023г. до 16.10.2023г. и от 09.08.2024г. до 06.06.2025г., за допуснатото нарушение на чл.3 от същия закон - лишаване от медицинско обслужване поради непредоставяне на предписани лекарства на ищеца за лечение на заболяването му глаукома, ведно със законната лихва върху размера на обезщетението, считано от 13.06.2025г. и до окончателното му плащане.

ОТХВЪРЛЯ предявеният от Б. И. П. с ЕГН [ЕГН], понастоящем с мярка за неотклонение „задържане под стража” в Затвора С., иск срещу Главна дирекция изпълнение на наказанията при Министерство на правосъдието на Република България със седалище в [населено място], за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди над уважената част до пълния предявен размер от 360 000 лв. и за останалата част от исковия период - от 17.10.2023 г. до 08.08.2024г. включително и от 07.06.2025г. до 13.06.2025г., предявен на основание чл.284, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, за претърпени неимуществени вреди поради лишаване от медицинско обслужване чрез непредоставяне на предписани лекарства на ищеца за лечение на заболяването

му глаукома.

ОСЪЖДА Главна дирекция изпълнение на наказанията при Министерство на правосъдието на Република България със седалище в [населено място], на адвокат С. Т. И. от Софийска адвокатска колегия, с личен номер в Единния регистър на адвокатите [ЕГН], сумата от 2 600 (две хиляди и шестстотин) лева за разноски.

Решението на съда подлежи на обжалване пред тричленен състав на Административен съд София-град в 14-дневен срок от съобщаването му.

Съдия: